

V skladu s 1. in 9. členom Odloka o ustanovitvi Občinske knjižnice Jesenice (Uradni list RS 44/2009, 92/2011, 34/2012, 73/2012, 49/2016, 29/2018)

sprejme direktorica Občinske knjižnice Jesenice naslednji

NAČRT GRADNJE ZBIRKE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V OBČINSKI KNJIŽNICI JESENICE Dokument o nabavni politiki

Poslanstvo in vizija

Nabavna politika Občinske knjižnice Jesenice izhaja iz **poslanstva** knjižnice in pomaga pri uresničevanju njene **vizije**:

Občinska knjižnica Jesenice s strokovno usposobljenimi knjižničnimi delavci, s kakovostno zbirko knjižničnega gradiva in neomejenim dostopom do znanja, informacij in kulture prebivalcem Gornjesavske doline ponuja podporo pri izobraževanju, vseživljenjskem osebostnem in poklicnem razvoju, spodbuja ustvarjalnost, kot kulturno in informacijsko središče kraja pa omogoča socialne stike, kulturno bogatenje in medsebojno izmenjavo mnenj in izkušenj.

S strokovnim delom, kakovostno knjižnično zbirko in storitvami želimo pozitivno vplivati na uporabnike knjižnice, jih osveščati in v družbi širiti humane vrednote ter tako prispevati k izboljšanju kakovosti življenja. Naša usmerjenost k uporabnikom obsega:

- zakonitost in strokovnost,
- odprtost in prijaznost,
- aktivnost in inovativnost,
- gospodarnost in učinkovitost,
- stalno izboljševanje kakovosti storitev.

S kakovostjo storitev in zadovoljnimi uporabniki želimo doseči poslovno odličnost, ker kakovost v knjižnici temelji na:

- strokovnosti vsakega zaposlenega,
- kakovosti vsakega oddelka, službe, enote,
- kakovosti notranjih in zunanjih procesov,
- kakovosti Občinske knjižnice Jesenice v celoti.

Zakonske osnove

- Zakon o knjižničarstvu (UL RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (UL RS 29/2003),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2003),

- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (UL 19/2003),
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020 (2012),
- Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK/13.6.2003),
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018 – 2028) (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 15. 3. 2018)
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994),
- Guidelines for a Collection development policy (IFLA, 2001).

Temelji nabavne politike

1. Namen dokumenta:

- pisni dokument dogovorjene politike nabave knjižničnega gradiva in gradnje knjižnične zbirke v Občinski knjižnici Jesenice,
- temeljno vodilo strokovnim delavcem pri načrtovanju vsebine, obsega in vrste zbirke knjižničnega gradiva pri nakupu, prejemu darov in odpisu,
- osnova za stalno spremljanje razvoja in izboljševanja kakovosti zbirke,
- načrtno in transparentno prilagajanje zbirke ugotovljenim potrebam uporabnikov,
- večja učinkovitost in preglednost porabe namenskih sredstev,
- večja učinkovitost in preglednost opravljanja opredeljene javne službe.

2. Cilji nabavne politike:

- slediti viziji in izpolniti poslanstvo knjižnice,
- sistematično oblikovati uravnoteženo, obsežno, pregledno, kakovostno in raznoliko zbirko knjižničnega gradiva na najrazličnejših nosilcih,
- zagotoviti, da bo zbirka zadovoljila informacijske, izobraževalne, kulturne in razvedrilne potrebe uporabnikov,
- pridobivati in zbirati domoznansko gradivo lokalnih skupnosti,
- zagotoviti, da bo zbirka aktualna, privlačna in dobro vzdrževana,
- z vključevanjem gradiva na novih medijih in z možnostjo oddaljenega dostopa do baz podatkov zagotavljati 24-urno dostopnost do gradiva in informacij, povečati privlačnost zbirke in pospeševati informacijsko pismenost,
- v vsaki krajevni knjižnici z bogato in aktualno zbirko gradiva omogočiti prebivalcem enakovreden dostop do informacij in kulturnih dosežkov lastnega in tujih narodov, do informacij javnega značaja in elektronskih baz podatkov prek spleta,
- omogočiti seznanitev s slovenskim leposlovjem in prevodi iz tujih jezikov,
- zadovoljiti potrebe učencev, dijakov in študentov po strokovni literaturi z najrazličnejših področij,
- najširši populaciji zagotoviti seznanjanje z najnovejšimi dosežki in spoznanji posameznih strok, na različnih nosilcih zapisa in v različnih jezikih,
- zagotoviti gradivo za potrebe vseživljenjskega učenja, kulturnega napredka in utrjevanje humanih vrednot,
- dvigovati raven bralne kulture in zavest o potrebnosti vseživljenjskega učenja,

- zbirati gradivo in informacije o lokalni dediščini, z digitalizacijo povečati dostop do domoznanskega gradiva,
- otrokom privzgojiti veselje in potrebo po branju, krepiti njihovo vedoželjnost in čut za lepo,
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi na različnih medijih,
- omogočiti uporabo elektronskih medijev in najnovejših informacijskih tehnologij,
- povečati sodelovanje in vključiti znanje vseh strokovnih delavcev v gradnjo zbirke in načrtovanje nabavne politike,
- gradnjo posameznih delov zbirke preverjati s statističnimi podatki o izposoji,
- z redno analizo potreb uporabnikov in okolja zagotoviti, da je nabavna politika sodobna in poraba proračunskega denarja optimalna,
- z rednim obveščanjem in dodatnimi dejavnostmi spodbujati kvalitativno in kvantitativno povečevanje izposoje.

3. Viri financiranja

Nakup knjižničnega gradiva za Občinsko knjižnico Jesenice financirajo občine Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, del nakupa z lastnimi sredstvi financira knjižnica. Deleži financerjev so bili v letu 2020 naslednji: občine so namenile skupaj 66 %, Ministrstvo za kulturo 28 %, Občinska knjižnica Jesenice pa 6 % sredstev za nakup knjižničnega gradiva.

Tabela 1: Sredstva za nakup knjižničnega gradiva v letu 2020

Denar za knjižnično gradivo 2020	Znesek	Delež
Ministrstvo za kulturo	36.898	28
Občine	87.152	66
Knjižnica	8.000	6

Porabo denarja za nakup knjižničnega gradiva knjižnica opredeli v letnem programu dela in finančnem načrtu, ki sta osnova za podrobnejšo razdelitev porabe sredstev. Določen obseg sredstev se nameni za posamezne vrste gradiva (knjižno gradivo, serijske publikacije in neknjižno gradivo) in za knjižnice v posamezni občini. Sredstva za knjižnice v posamezni občini obsegajo: sredstva, ki jih je za nakup gradiva namenila posamezna občina, sorazmerni delež sredstev pristojnega ministrstva glede na število prebivalcev, sredstva, ki ga za nakup knjižničnega gradiva nameni knjižnica iz dobička preteklih let.

4. Izbor gradiva

- Knjižnica je pri izboru knjižničnega gradiva neodvisna in demokratična: na izbor ne vpliva posameznikovo prepričanje, ampak upoštevanje pluralnosti, različnosti in drugačnosti.
 - Knjižnična zbirka se gradi za zadovoljitev potreb prebivalcev po informiranju, učenju, raziskovanju, ustvarjalnosti in sprostitvi. Nobeno delo ne sme biti izključeno zaradi posebnosti, ozadja ali nazora avtorja.
 - Knjižnična zbirka mora zajeti dela in informacije, ki posredujejo različne poglede na sedanost in preteklost. Nobena enota gradiva ne sme biti izključena

iz zbirke ali umaknjena iz izposoje zaradi nestrinjanja strokovnega osebja z njeno vsebino.

- Knjižnica mora pri gradnji zbirke sodelovati z vsemi ljudmi in skupinami, da zagotovi svoboden pretok izražanja, mišljenja in idej.
- Vsaka oseba ali skupina ima pravico uporabljati zbirko in storitve knjižnice ne glede na izvor, starost ali nazor, če spoštuje poslovnik knjižnice.
- Vsaka oseba ali skupina ima pravico izbirati in uporabljati gradivo, ki ga sama želi.

Omejitve pri izgradnji zbirke

Vsebinske omejitve:

- pornografska dela,
- sodno prepovedana dela,
- dela, ki širijo rasno, versko, spolno ali kakršnokoli nestrpnost,
- dela, ki izrazito žalijo posameznika, skupino, rasno, spolno ali etično pripadnost,
- dela na nizkem estetskem nivoju,
- dela, ki so etično sporna in ki zavajajo z napačnimi informacijami.

Časovne omejitve:

- starejše gradivo knjižnica nakupuje izjemoma, kadar ni ustreznega novejšega gradiva ali za nadomestitev potrebnega gradiva.

Pisava:

- knjižnica izbira samo knjige v latinici, v drugih pisavah le izjemoma.

Oblikovne omejitve:

- gradivo na zastarelih medijih,
- knjige s slabim ali zelo majhnim tiskom,
- knjige neprimerne formata,
- knjige s slabo ali neprimerno vezavo,
- delovnih zvezkov in podobnih publikacij, ki zahtevajo reševanje nalog, vpisovanje ali risanje,
- publikacije v nevezani obliki,
- spiralno vezane knjige,
- miniaturne knjige,
- diplomske in doktorske naloge, razen na področju domoznanstva.

Zunanje okolje delovanja knjižnice

Knjižnica opravlja knjižnično dejavnosti za 31.534 prebivalcev (SURs, 1. 7. 2020) v treh občinah Gornjesavske doline: Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica. Kratka analiza okolja temelji na zbranih geografskih, demografskih, gospodarskih, družbeno-kulturnih podatkih iz naslednjih virov:

- Statistični urad Republike Slovenije,
- Občine v številkah,
- <http://www.jesenice.si/>,
- <http://obcina.kranjska-gora.si/>,

- <http://www.zirovnica.si>,
- http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah statistične preglednice

Občina Jesenice

- Občina Jesenice je del gorenjske statistične regije. Meri 76 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 88. mesto. Sredi leta 2019 je imela občina približno 21.170 prebivalcev (približno 10.760 moških in 10.410 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 18. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živelo povprečno 279 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (103 prebivalci na km²). Povprečna starost občanov je bila 43,9 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,4 leta). Med prebivalci občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 141 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 133). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev v občini dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji. V občini je delovalo 7 vrtcev, obiskovalo pa jih je 681 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let, jih je bilo 69 % vključenih v vrtec, kar je manj kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V osnovnih šolah se je v šolskem letu 2019/2020 izobraževalo približno 1.810 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 680 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 23 študentov in 5 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 37 študentov in 8 diplomantov. Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 66 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je enako slovenskemu povprečju. (Viri: <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/57>)
- Občino določajo: dediščina železarstva, predelovalne gospodarske dejavnosti, kakovostno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje, Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin, kulturne in športne dejavnosti, glasbena šola in dom za starejše občane. Središče občine je mesto Jesenice, v katerem živi več kot 80 % prebivalcev celotne občine. Mesto je upravno in administrativno središče za občine Kranjska Gora, Žirovnica in Jesenice, prometno središče na obmejnem območju in osrednja lokacija delovnih mest, trgovin, šolstva in zdravstvenih storitev tudi za sosednji občini, zato mu dajejo pečat tudi dnevne migracije prebivalcev.

Občina Kranjska Gora

- Občina Kranjska Gora je del gorenjske statistične regije. Meri 256 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 17. mesto. Sredi leta 2019 je imela občina približno 5.210 prebivalcev (približno 2.610 moških in 2.600 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 99. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živelo

povprečno 20 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (103 prebivalci na km²).

Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 13,8. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 4,4 (v Sloveniji 7,2).

Povprečna starost občanov je bila 48,5 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,4 leta). Med prebivalci občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 239 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 133). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji.

V občini sta delovala 2 vrtca, obiskovalo pa ju je 182 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let, jih je bilo 88 % vključenih v vrtec, kar je več kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V osnovnih šolah se je v šolskem letu 2019/2020 izobraževalo približno 420 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 140 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 29 študentov in 7 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 37 študentov in 8 diplomantov.

Med osebami v starosti 15 let–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 68 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je več od slovenskega povprečja (66 %). (Vir: <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/73>)

- Občina Kranjska Gora je gospodarsko usmerjena v turistično dejavnost. Meji na dve sosednji državi: Avstrijo in Italijo. Značilna je dnevna migracija prebivalcev.

Občina Žirovnica

- Občina Žirovnica je del gorenjske statistične regije. Meri 43 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 143. mesto.

Sredi leta 2019 je imela občina približno 4.380 prebivalcev (približno 2.190 moških in 2.200 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 115. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine so živeli povprečno 103 prebivalci; torej je bila gostota naseljenosti tu enaka kot v celotni državi.

Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 0,7 (v Sloveniji -0,6). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo višje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej negativen, znašal je -1,6. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil negativen, znašal je -0,9 (v Sloveniji 7,2).

Povprečna starost občanov je bila 44,4 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,4 leta). Med prebivalci občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 150 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 133). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji.

V občini je v letu 2019 deloval en vrtec, obiskovalo ga je 175 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1 do 5 let, jih je bilo 80 % vključenih v vrtec, kar je manj kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V tamkajšnji osnovni šoli se je v šolskem letu 2019/2020 izobraževalo približno 400 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 140 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 42 študentov in 6 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 37 študentov in 8 diplomantov.

Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 70 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je več od slovenskega povprečja (66 %).

(Vir: <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/209>)

Organiziranost knjižnice in stanje zbirke

V knjižnični mreži Občinske knjižnice Jesenice je osem enot: poleg matične knjižnice na Jesenicah še sedem krajevnih knjižnic, dve v občini Jesenice, štiri v občini Kranjski Gori in ena v občini Žirovnici.

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2003) določa potreben obseg knjižnične zbirke v osrednji in krajevnih knjižnicah, to je najmanj 3,7 enote gradiva na prebivalca svojega območja in v okviru tega najmanj 0,3 enote neknjižnega gradiva na prebivalca.

V letu 2019 je zbirka obsegala 6 enot na prebivalca oziroma 182.404 enot, od tega 165.834 izvodov knjig 14.326 enot neknjižnega ali 0,5 enote na prebivalca in 2.244 enot serijskih publikacij.

Tabela 3: Knjižnična zbirka 2013

Knjižnična zbirka 2019	Knjige	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	Skupaj
Jesenice	77.299	8.187	1.981	87.467
Hrušica	9.020	442	41	9.503
Javornik-Kor. Bela	10.271	277	8	10.556
Kranjska Gora	25.571	2.231	98	27.900
Dovje-Mojstrana	13.457	877	42	14.376
Rateče	2.530	30	0	2.560
Gozd-Martuljek	4.770	35	10	4.815
Žirovnica	22.916	2.247	64	25.227
Skupaj	165.834	14.326	2.244	182.404

Vse gradivo je vključeno v vzajemni katalog slovenskih knjižnic, izposoja je računalniško podprta in obiskovalci imajo dostop do vzajemnega kataloga.

Knjige v zbirki so na policah razvrščene po sistemu UDK in starostnih skupinah za otroke, znotraj teh skupin po abecedi, neknjižno po zaporednih številkah in serijske publikacije po naslovih.

Osnovne aktivnosti pri gradnji in urejanju zbirke so:

- letni prirast (strokovni delavci, pristojni za nakup gradiva in sprejemanje darov),
- letni odpis knjižničnega gradiva (odpisna komisija),
- izločanje knjižničnega gradiva (vodje enot, pooblaščen strokovni delavci),
- inventura gradiva (strokovni delavci, inventurna komisija).

Izhodišča za gradnjo knjižnične zbirke

V Občinski knjižnici Jesenice želimo z izbranim nakupom gradiva oblikovati kakovostno knjižnično zbirko, ki bo ustrezala potrebam uporabnikov po informiranju, izobraževanju, vseživljenjskem učenju, kulturnem in umetniškem doživljanju in razvedrilu.

Izbor gradiva upošteva okolje osrednje knjižnice in njenih enot ter splošna izhodišča gradnje zbirke. Sledimo strokovnim priporočilom za ustrezen količinski nakup. Vendar nakup števila izvodov omejujejo finančna sredstva in ponudba kakovostnega knjižničnega gradiva na tržišču, zato je primarna usmeritev nakup čim več različnih naslovov.

Merila za dopolnjevanje zbirke veljajo za vse postopke pridobivanja knjižničnega gradiva.

Splošna izhodišča za izbor gradiva:

- slovensko tržišče kot glavni vir in gradivo v slovenščini,
- tip knjižnice, kot ga določata Zakon o knjižničarstvu in Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe,
- raznovrstno knjižnično gradivo v vseh oblikah,
- obseg knjižnične zbirke, kot ga določa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe,
- letni prirast gradiva, kot ga določajo Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe in veljavni standardi za splošne knjižnice,
- geografske in demografske značilnosti okolja na območjih knjižnice in njenih krajevnih knjižnic,
- razpoložljiva finančna sredstva za nakup in cena gradiva,
- kakovost in aktualnost gradiva,
- uveljavljen avtor,
- stopnja zastopanosti posameznega področja,
- potrebe in želje uporabnikov, v skladu z merili za izbor.

Vrste gradiva, ki ga knjižnica uvršča v svojo zbirko:

- knjige (leposlovje, strokovna literatura, priročniki, učbeniki – osnovnošolski izjemoma),
- slikanice (slikanice),

- stripi,
- serijske publikacije (informativno periodični tisk, almanahi),
- kartografsko gradivo (zemljevidi, atlasi, vodniki),
- zvočni zapisi (CD),
- video zapisi (DVD),
- elektronske baze,
- e-knjige,
- elektronski zapisi,
- digitalizirano gradivo,
- rokopisi in drugo neobjavljeno gradivo - za potrebe domoznanstva.

A. Knjige

Namen:

V skladu s svojim poslanstvom in nalogami želi knjižnica svojim uporabnikom omogočiti spoznavanje vseh področij človeške ustvarjalnosti in dostop do različnih pristopov in obravnavanj vseh področij žive in nežive narave. Ohranjati in dograjevati želi zbirko zahtevnejše leposlovne literature.

Cilji:

- zagotoviti, da bo zbirka zadovoljila informacijske, izobraževalne, kulturne in razvedrilne potrebe uporabnikov,
- zagotoviti, da bo zbirka aktualna, privlačna in dobro vzdrževana,
- v vsaki krajevni knjižnici z bogato in aktualno zbirko gradiva omogočiti prebivalcem enakovreden dostop do informacij in kulturnih dosežkov lastnega in tujih narodov, do informacij javnega značaja,
- omogočiti seznanitev s slovenskim leposlovjem in prevodi iz tujih jezikov,
- zadovoljiti potrebe učencev, dijakov in študentov po strokovni literaturi z najrazličnejših področij,
- najširši populaciji zagotoviti seznanjanje z najnovejšimi dosežki in spoznanji posameznih strok in v različnih jezikih,
- zagotoviti gradivo za potrebe vseživljenjskega učenja, kulturnega napredka in utrjevanje humanih vrednot,
- dvigovati raven bralne kulture in zavest o potrebnosti vseživljenjskega učenja,
- otrokom privzgojiti veselje in potrebo po branju, krepiti njihovo vedoželjnost in čut za lepo,
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi,
- z redno analizo potreb uporabnikov in okolja zagotoviti, da je nabavna politika sodobna in poraba proračunskega denarja optimalna,
- z rednim obveščanjem in dodatnimi dejavnostmi razvijati in dvigovati raven bralne kulture in splošne pismenosti.

Merila za izbor:

Osnovno merilo pri izboru je kakovost. Torej so v zbirki leposlovja klasična dela slovenske in svetovne književnosti, tako za odrasle kot otroke, dela, ki imajo trajno umetniško ali izobraževalno vrednost, ter kakovostna popularna in komercialno

uspešna dela. Na izbor strokovnega gradiva vpliva zahtevnost vsebine in izčrpanost posameznega vsebinskega področja v knjižnični zbirki. Dodatna merila so:

- literarne nagrade in priznanja,
- druge nagrade in priznanja,
- stopnja novosti informacij,
- manjkajoče teme v slovenskih izdajah,
- dobre kritiške ocene,
- estetska vrednost,
- ugled avtorja,
- lokalni avtorji,
- priznane založbe, usmerjene v izdajo kakovostnih del,
- dela, ki jih izdajo ali sofinancirajo državni organi,
- dopolnitev zbirke,
- interes uporabnikov,
- za izposajo primerna fizična oblika in vezava,
- dela, ki niso preveč specialna, ozko usmerjena ali akademska za splošno knjižnico,
- cena.

Obseg nakupa:

1. leposlovje:

- osrednja knjižnica: od 1 do 3 izvode vsega leposlovja v slovenskem jeziku (tako izvirnega kot prevedenega); selekcija pri samozaložniških izdajah – prednostni kriterij je domoznastvo oziroma aktualnost; leposlovja v tujih jezikih po 1 izvod (zaradi pomanjkanja prostora),
- krajevne knjižnice: izbor zahtevnejšega in lahkotnejšega leposlovje v slovenskem jeziku (večinoma po 1 izvod), nekaj tudi v tujih jezikih.

2. strokovna dela:

- v osrednji knjižnici vsaj po 1 izvod zahtevnejše strokovne literature; poljudno strokovna do 2 izvoda (glede na zanimanje uporabnikov),
- v krajevnih knjižnicah: izbor zahtevne strokovne (glede na izkazan interes uporabnikov) in poljudno strokovne knjige po 1 izvod.

B. Neknjižno gradivo

1. Filmska zbirka

Namen:

V skladu s poslanstvom in nalogami je Občinska knjižnica Jesenice dolžna svojim uporabnikom omogočiti spoznavanje vseh področij človeške ustvarjalnosti in dostop do različnih nosilcev gradiva. S filmsko zbirko želi uporabnike knjižnice seznaniti s fenomenom filma in njegovim vplivom na kulturo 20. in 21. stoletja. Knjižni del filmske zbirke obsega knjige in časopise o filmu, filmski kulturi in ustvarjalcih ter zbirko literarnih del, po katerih so bili posneti filmi. Neknjižni del so filmi na DVD-jih, ko bodo prostorske razmere to dopuščale, bodo v zbirki tudi CD-ji s filmsko glasbo.

Cilji:

- uporabnikom vseh starosti omogočiti, da se čim bolje seznanijo s fenomenom filma in filmsko ustvarjalnostjo,
- povezati filmsko umetnost in literaturo,
- vzgajati kritičen pristop,
- filmsko opismenjevanje,
- vzgajati uporabnike v spoštovanju avtorskih pravic.

Merila za izbor:

Knjižnica nabavlja igrane in dokumentarne filme. Kategorije igranih filmov so: tuji igrani filmi, evropski igrani filmi, slovenski igrani filmi, mladinski oz. družinski igrani filmi, animirani filmi. Osnovno merilo pri izboru je kakovost. Torej so v zbirki reprezentativna dela, ki so pomemben dosežek v filmski ustvarjalnosti in imajo trajno umetniško ali izobraževalno vrednost ter kakovostni popularni in komercialno uspešni filmi. Dodatna merila so:

- pomembne filmske nagrade oz. nominacije (oskar v vseh kategorijah, Beneški, Berlinski in Canneski festival – v glavnih kategorijah);
- visoke kritiške ocene in ocene na mednarodnih filmskih bazah (The Internet Movie Data Base, ocena najmanj 6.0);
- vzgojna vsebina;
- filmi, ki jih uvrščamo med filmsko klasiko;
- slovenski podnaslovi, izjemoma tudi filmi brez slovenskih podnaslovov.

Obseg nakupa:

- za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod; za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

2. Glasbena zbirka

Namen

Z glasbeno zbirko želi knjižnica svojim uporabnikom omogočiti vpogled v zgodovino glasbene umetnosti, predstaviti najpomembnejše glasbene ustvarjalce in izvajalce vseh zvrsti in obdobj. Zbirka obsega knjižni in neknjižni del. Neknjižni del so glasbene zgoščenke in dokumentarni glasbeni filmi na DVD-jih.

Cilji:

- ponuditi vpogled v kakovostne glasbene dosežke,
- razvijati kritičen odnos do glasbe,
- graditi glasbeni okus,
- vzgajati uporabnike v spoštovanju avtorskih pravic.

Merila za izbor:

Knjižnica kupuje glasbene zgoščenke različnih glasbenih zvrsti, za odrasle in otroke. Osnovno merilo je kakovost, ki jo določajo visoke oziroma dobre kritiške ocene, ter splošno priznana umetniška in vzgojna vrednost glasbenih del in izvajalcev.

Obseg nakupa:

Za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod; za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

3. Zbirka neglasbenih zgoščenk

Namen:

Z zvočnimi zapisi literarnih del in umetniško interpretacijo literarnih del na CD želi knjižnica omogočiti spoznavanje in doživljanje leposlovja tudi vidno oviranim uporabnikom, starejšim in otrokom v predbralnem obdobju. V zbirko sodijo tudi avdio jezikovni tečajji slovenščine in tujih jezikov, ki dopolnjujejo učbenike.

Cilji:

- ponuditi možnost spoznavanja leposlovja slepim in slabovidnim odraslim uporabnikom,
- starejšim uporabnikom, ki zaradi starosti težje berejo, omogočiti spoznavanje leposlovja na dostopnejši način,
- mlajše otroke, ki še ne berejo, uvajati v doživljanje leposlovja in jih hkrati navajati na redno obiskovanje knjižnice,
- omogočiti uporabnikom učenje in slušno spoznavanje tujih jezikov.

Merila za izbor:

Zvočne zgoščenske za odrasle so dopolnitev zbirke leposlovja na drugačnem mediju. Za odrasle se zbirka dopolnjuje predvsem s posnetki klasičnega slovenskega in tujega prevedenega leposlovja. Za zbirko zvočnih zgoščenk za otroke knjižnica kupuje predvsem izvedbe ljudskih in umetnih pravljic uveljavljenih slovenskih besednih umetnikov in ustvarjalcev. Širok izbor jezikovnih tečajev, s poudarkom na evropskih jezikih.

Obseg nakupa:

Za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod, za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

6. Zbirka kartografskega gradiva:

Namen:

Kot posebno zbirko gradi knjižnica zbirko kartografskega gradiva. V zbirko sodijo atlasi, avtocestni atlasi in specialni zemljevidi, s poudarkom na Sloveniji in evropskih državah.

Cilji:

- zadovoljiti potrebe uporabnikov po kartografskem gradivu
- vplivati in povečevati funkcionalno pismenost
- povečevati čut odgovornosti do Zemlje

- širiti obzorje in poznavanje drugih dežel

Merila za izbor:

Z nakupom dopolnjujemo manjkajoča področja in nadomeščamo gradivo z zastarelimi podatki z najnovejšimi, tako po vsebinski kot tehnični strani.

Obseg nakupa:

za zbirko v osrednji knjižnici do 2 izvoda; za krajevne knjižnice selektivni izbor, po 1 izvod.

5. Elektronsko gradivo:

Namen:

Knjižnica gradi zbirko elektronskih baz podatkov pod okriljem osrednje območne knjižnice (skupni dogovori o področjih). Sama kupuje informacijski sistem pravnih predpisov in uporabnikom ponuja možnost dostopa do elektronske oblike serijskih publikacij, ki so naročene v papirnati obliki. Za večino podatkovnih baz je uporabnikom omogočen z ustreznim geslom knjižnice tudi oddaljen dostop. Za potrebe domoznanstva se zbirajo podatki o objavi člankov, ki sodijo v domoznanstvo, v slovenskem informativnem periodičnem tisku (izrezki iz časnikov - clipping).

Cilji:

- ponuditi uporabnikom dostop do kakovostnih tujih baz podatkov, širiti informacijsko pismenost,
- graditi domoznansko zbirko v elektronski obliki.

Merila za izbor:

Baze podatkov se izberejo glede na potrebe in zanimanja skupine knjižnic (baze kupuje osrednja območna knjižnica). Pri lastnem nakupu je ob izkazanem interesu večje skupine uporabnikov odločilna cena.

Obseg nakupa:

Knjižnica kupuje podatke o domoznanskih člankih (clipping) in e-knjige, dostop do elektronskih baz omogoča osrednja območna knjižnica.

-

7. E-knjige

Namen:

Uvajanje novih medijev in tehnologij, dograjevati zbirko kakovostne leposlovne in strokovne literature.

Merila za izbor:

Kakovostno leposlovje in strokovna literatura, na osnovi povpraševanja po klasični knjigi ali vključitev v zbirko, kadar papirna različica ne obstaja.

Obseg nakupa:

E-knjige se kupuje po en izvod oziroma licenco, razen v primeru večjega povpraševanja, ter v skladu s poslovno pogodbo z dobaviteljem.

C. Serijske publikacije

Namen:

Zbirka serijskih publikacij dopolnjuje zbirko knjižnega in neknjižnega gradiva, saj vsebuje aktualnejše in manj strokovne informacije, kot jih je načeloma možno pridobiti v knjižnem gradivu, ter zagotavlja tekoče in retrospektivne informacije in je namenjena zadovoljevanju informacijskih, izobraževalnih in razvedrilnih potreb uporabnikov. Zbirka vsebuje tudi serijske publikacije za profesionalne potrebe knjižničnega osebja.

Zbirka serijskih publikacij je sestavljena iz zelo različnih publikacij, ki pokrivajo čim več različnih področjih (predvsem podjetništvo, šport, kultura, gospodinjstvo, aktualni dogodki, moda, znanost, hobiji), ki so v interesu lokalne skupnosti, in dnevno informativnega tiska. Sestavljena je iz domačih in tujejezičnih publikacij. Za potrebe raziskovalnega dela je poudarek na serijskih publikacijah, ki veljajo za najbolj splošne na posameznih področjih. Serijske publikacije, ki so strokovno zelo zahtevne za branje in so zelo ozko usmerjene, načeloma niso vključene v zbirko. V zbirko sodijo tudi vse serijske publikacije, ki sodijo v okvir domoznansva in so zato velikega pomena za lokalno skupnost.

Cilji:

- zagotoviti širok spekter serijskih publikacij z različnih področjih,
- zagotoviti uporabnikom aktualne in strokovno utemeljene informacije,
- ocenjevati posamezen naslov serijske publikacije znotraj zbirke glede na pogostost izposoje,
- zbirko graditi glede na upravičenost in finančne zmožnosti.

Merila izbora:

Serijske publikacije se glede na standarde in po istih kriterijih, kot veljajo za matično enoto, naročajo tudi za krajevne knjižnice. Načeloma v krajevnih knjižnicah ni dnevnega časopisja, ker krajevne knjižnice niso odprte vsak dan. V osrednji knjižnici se dnevno časopisje hrani pol leta, ostalo gradivo se hrani po pravilniku o hrambi serijskih publikacij. V krajevnih knjižnicah se serijske publikacije ne shranjujejo. Enkrat letno oseba, odgovorna za zbirko serijskih publikacij, izvede odpis serijskih publikacij in poskrbi za ureditev arhiva serijskih publikacij v matični enoti.

Zaradi prostorskih omejitev vsebuje zbirka serijskih publikacij vedno približno enako število naslovov. Vsakih pet let se preveri uporabo in obrat zbirke.

Obseg nakupa:

- osrednja knjižnica najširši izbor slovenskih izdaj, v tujih jezikih izbor poljudnih strokovnih revij,
- krajevne knjižnice izbor iz slovenskega revijalnega tiska in nekaj tujih revij.

D. Domoznanska zbirka

V domoznanski zbirki zbiramo in hranimo gradivo po naslednjih merilih:

- avtor izhaja iz območja občin Jesenice, Žirovnica ali Kranjska Gora,
- vsebina se nanaša na območje občin Jesenice, Žirovnica ali Kranjska Gora,
- poleg monografij in neknjižnega gradiva so v zbirki tudi članki z domoznansko tematiko s področja občin Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, ki se vpisujejo v COBISS, in evidenca (clipping) domoznanskih člankov iz lokalnega in dnevnega časopisja,
- knjižnica gradi zbirko digitaliziranega gradiva,
- v domoznansko zbirko ne vključujemo ostalega neknjižnega gradiva, sive literature ipd.

Merila za sprejemanje darov

Poleg splošnih izhodišč za dopolnjevanje knjižnične zbirke veljajo za sprejemanje darov še posebna merila.

- Vrednotenje gradiva za uvrstitev v zbirko

Sprejem vsakega daru je za knjižnico strošek, zato je potrebno pregledati in sešteti vse možne stroške, vključno z vsemi pogoji darovalca (kot so npr. omejen dostop, pogoji za reproduciranje ali uporabo gradiva). Pred odločitvijo o sprejemu ali zavrnitvi gradiva je potrebno preveriti:

- primernost gradiva za zbirko glede na opredeljeno nabavno politiko,
- lastništvo gradiva (tako izvoda kot pravic intelektualne lastnine),
- zaupnost gradiva (osebni podatki, pravni podatki ali vladne informacije in s tem omejen dostop),
- način pridobitve gradiva (še posebej pri gradivu, ki je kulturna dediščina, oziroma pri rokopisnem gradivu; gradivu, ki je ocenjeno nad določeno vrednostjo, gradivu, ki je bilo izdano pred letom 1900 ipd.),
- razlog za podaritev gradiva (koristno je, če poznamo razloge darovalca, da podari gradivo knjižnici, ali ga je morda ponudil že komu drugemu, ali obstajajo kakšne časovne omejitve za odločitev o uvrstitvi gradiva v zbirko oziroma o prevzemu in transportu gradiva),
- razmerje med gradivom, ki ga bomo uvrstili v zbirko, in tistim, ki ga ne bomo,
- bibliografski podatki: naslov, avtor, ISBN, ISSN, leto izdaje, izdaja itd.,
- vrsta in format gradiva,
- stopnja zahtevnosti gradiva,
- vsebinska področja,
- fizično stanje gradiva.

Pri obsežnejših darovih je pred končno odločitvijo zelo priporočljivo opraviti ogled

gradiva pri darovalcu.

- Pogodba o prevzemu darov

Za vse večje, dragocenejše in pomembnejše darove, pa tudi za tiste, pri katerih ima darovalec posebne zahteve ali postavlja omejitve, je potrebna pogodba o prevzemu darov. Takšna pogodba vključuje informacije o darovalcu, gradivu in pogojih za ravnanje z gradivom, omejitvami, uporabo in razpolaganju z avtorskimi pravicami. V pogodbo mora biti vključen tudi dogovor o izločanju in odpisu gradiva iz zbirke knjižnice.

Izločanje in odpis gradiva

Pomemben del gradnje zbirke je tudi izločanje in odpis gradiva. Kjer obseg zbirke že dosega predpisane količine, naj bi bil letni odpis enak prirastu gradiva. Nepregledna in zastarela zbirka gradiva tako glede vsebine kot fizičnega stanja je nepriljubljena in nekoristna za uporabnike.

Gradivo, ki je glede na namen knjižnice vsebinsko in fizično neustrezno, izločamo in odpisujemo na osnovi Pravilnika o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva v Občinski knjižnici Jesenice.

V primerih, ko je gradivo odpisano zaradi obrabe, uničenja, izgube, kraje in neizterljivosti, komisija nabavni službi pripravi predlog za nadomestilo tega gradiva. Pri tem se ravna po navedenih merilih in upošteva podatke o povpraševanju in izposoji tega gradiva.

Obnavljanje pritožb in predlogov uporabnikov

Uporabniki lahko svoje pripombe, pritožbe in predloge navedejo v knjigi pripomb in pritožb in zvezku, ki je namenjen predlogom za nakup, ali po elektronski pošti. O pritožbi ali predlogu odloča strokovni delavec, zadolžen za posamezni del zbirke, skupaj z direktorico.

Strokovni delavci, zadolženi za gradnjo zbirk

Za gradnjo celotne in posameznih delov knjižnične zbirke so odgovorni strokovni delavci knjižnice, in sicer za nakup knjig in neknjižnega gradiva, za nakup serijskih publikacij, za odpis knjižničnega gradiva, za sprejemanje darov, za pridobivanje domoznanskega gradiva, za spremljanje predlogov uporabnikov, za katalogizacijo in inventarizacijo. Oseba, ki je odgovorna za gradnjo zbirke, mora zbirko knjižnice dobro poznati, prav tako potrebe lokalnega okolja, redno mora preverjati statistične podatke o izposoji posameznih vrst in vsebin gradiva in upoštevati strokovna mnenja drugih strokovnih delavcev. Obseg sredstev za posamezno vrsto gradiva se opredeli s finančnim načrtom, odgovorni delavec pa mora natančno in odgovorno gospodariti z namenskimi sredstvi v skladu s svojim pooblastilom.

Oseba, odgovorna za gradnjo zbirke, pregleduje in spremlja novosti na tržišču. Za izbor in pridobivanje informacij uporablja naslednja orodja: vire o publikacijah (založniški katalogi, bibliografije, knjige v tisku), pisne ponudbe, ponudbe po telefonu ali elektronski pošti, obiske predstavnikov založb, knjigarne, spletne knjigarne, sejme in druge prireditve, namenjene promociji knjig, antikvariate itd. O predlogih, ki

izstopajo iz okvirjev nabavne politike knjižnice, se posvetuje z vodjo oddelka za odrasle in oddelka za otroke, direktorico in z drugimi strokovnimi sodelavci.

Dopolnjevanje in spreminjanje dokumenta

Načrt gradnje zbirke knjižničnega gradiva je dokument, ki ga je potrebno redno preverjati, dopoljevati in spreminjati glede na ugotovljene potrebe okolja, stanje zbirke, prostorske, strokovne in finančne pogoje delovanja knjižnice. Spoštovati so ga dolžni vsi delavci knjižnice.

Št.: 2021/43-5

Datum: 15. 9. 2021

Veronika Osredkar,
direktorica